نەوزاد بەندی و شۆڕشی مەعریفەت
… لەتیف بەوار

لە چەند رۆژی رابردوودا شیعری ‘ئیتر وای لێهات’ ی شاعیرو نووسەر نەوزاد بەندی لە ماڵپەڕی دەنگەکانەوە بە دیداری خوێنەرانی تامەزرۆی گەیشت، راستە ئەو زۆر شیعر دەنووسێت و دادەبەزێنێت و زۆربەیان بە زمانێکی سادەیەو باسی کێشە رامیارییەکانی گەل و نیشتیمانەکەی و هەروا باری دواکەوتووی گەلەکەی دەکات، بە ئەوەی زۆر فەنتازیاو هونەرەکانی رازانەوەی شیعریی و زانستەکانی زمان لە خۆ بگرێت، کە لەم حاڵەتانەدا رێژەیەکی زۆر کەمی ئەو جۆرە شیعرانە بە زیندوویی دەمێننەوەو پەسەندی شارەزایانی شیعر دەکرێت، ئەویش تەنیا لە یەك حاڵەتدا: کە دەبێت ئەو دیمەنە رۆژانەیە هەندە شیعریی بێت کە پێویست بە هیچ دەسکارییەك نەکات تاکو بەرگی شیعر لەبەر بکات، وەکو شیعرەکەی گۆران ‘جادە چۆڵ و سەبەر بوو’ کە ئەو لەو شیعرەدا زۆر بە سادەیی گێڕانەوەی دیمەنی بەیانییەکی خۆی باس دەکات، بەڵام ئەو دیمەنە خۆی لە خۆیدا شیعرە.

نەوازاد بەندی هەر لە وێنەکەیەوە کە لەگەڵ شیعرەکەدا دانراوە دەردەکەوێت و وا دیارە کە پێدەکەنێت بە هەموو دەسەڵاتە فاشیست و پۆپۆلیزمەکان و هەموو جۆرێکی دواکەوتنی تاك و کۆمەڵ، هەروەها لەسەر دەریاییەکیش وەستاوە کە هەندە دەفراوانی و ئارامی ئەو دەنوێنێت، هەندە دەرخستنی وێنەی پۆرترێتی خۆی نییە، بەڵام ئەو شیعرە هەندە سەرنجی راکێشام کە دەمخواست شاعیر بیتوانیایە لەسەر هەناسەی دوو کۆپلەی یەکەم بەردەوامی بدایە بە شیعرەکەو تەواوی بکردایە.

وەکو بەهرەی شیعریی زۆر جوان دەستی پێکردووەو بابەتێکی زۆر گرنگ و سەرنجڕاکێش دەکاتە دەستپێك، سیمبوڵی تیا بەکارهێناوەو ئایدیایەکی زۆر جوانی لە پشتەوەیە، ئەگەر دایەك بە سیمبوڵی نیشتیمانی فەرهودکراو لێکبدەینەوەو هەروەها داریش بە حیزب، ئەوا دەگەینە ئەو بەرەنجامەی کە چۆن قەوارەو دەسەڵاتێکی حیزبی و سیاسی هەوڵ دەدات هەموو شتێك قۆرخی خۆی بکات و هەمووان بکاتە خزمەتکار و دەستەو دایەرەی خۆی، هەر لە تاکەکەوە بیگرە تا داهاتی سەرخان و بنخانی وڵات و هەموو دروشم و مارشە نەتەوەییەکان، هەموو ئەو رەمزو کارەساتە مێژووییانەی میللەت تیایدا یەکەم و دواهەم قوربانی بوو، کەواتە لێرەدا دەبێت لەگەڵ شاعیردا رووبکەینە تێزی

مرۆڤایەتی و دروشمە سەراپاگیرییەکەی، چونکە کێشەی ئێمە کێشەی مرۆڤ و مافەکانییەتی، ئەوانەی بە ناوی نەتەوەوە خەباتیان کرد ناپاك و میللەتفرۆش بوون و کێشە چارەنوس سازەکانیان هەراجکرد بۆ بەرژەوەندی گیرفان و کورسیەکانی خۆیان. ٢٩ ساڵە جەهەنەمێکیان بۆ دانیشتوانی سەر ئەو بستە زەوییە خولقاندووە کە بەکەس ناکوژێتەوە، رۆژ بە رۆژ و بە نرخێکی سوك و هەرزان زیاتر ویژدانی مردووی قەڵەمبەدەستەکان دەکڕن و دەستەمۆیان دەکەن، تا هیچ هیوایەك نەمێنێتەوە کەس دەی پێ خۆش بکات، تا هیچ تروسکەی شەشەك نەمێنێتەوە لاپەرەی مێژووی رووزەردی حوسنی موبارەکەکان بە هەتاهەتایە دابخات، بەڵێ نەوازاد بەندی وەکو هەر رۆشنبیرێکی بە ئەمەك و بە بڕوا بە تێزی گۆڕانکاری میللەت و رزگاری؛ هەمیشە لەو سەنگەرە پڕ جۆش و خرۆش وشەشەڕدایە کە خۆی بە یەکەم رووناکی پریشکی ئاگری ئازادی و گۆڕانکاری دادەنێت، دژی حوکمی دواکەوتووی خێڵەکی و مافیایی و چاوەڕوانی میللەت دەکات لەم هەوڵەیدا شوێنپێی هەڵگرن، دوای ئەوەی هەموو حیزب و سیاسەتێك لە کوردستاندا فەشەلی هێنا، درۆزن بوون و ماسکەکانیان لادا بازرگان دەرچوون، هەمیشەش هەروا بووە؛ رۆشنبیرە راستەقینەکان سەرچاوەی گۆڕانکاری و خەباتی راستەقینە بوون، چونکە ئەوان بەرچاویان روونە و ناکەونە ژێر هەژمونی دەوڵەتانی ناوچەییەوە، بەڵکو دەسەزانە و پڕ بڕوا چاویان بڕیوەتە هەرەسهێنانی ئەو بەستەڵەکە رەشەی دەرگای ژیانی لەسەر مرۆڤ و ئاو و خاکی کوردستان داخستووەو ئەوانەش کە دەستیان لەو زوڵمەدا بووە ئەمجارە بە پێستایی رەشی سەربازییەوە نەهێنراون، بەڵکو بە کڵاشەوە هاتوون و وەکو شەقاوەیەکی نەگریس حساب بۆ هیچ پیرۆزییەك ناکەن و هەموو شتێکیان کردووەتە جێی مامەڵەو بازرگانی، ئەوە بەس نەوت نییە رۆژانە بە بەرچاوی خەڵکەوە دەدزرێت، بەڵکو نەوەکانی ئەو دەعجانیانەن کە بازرگانی بە دەرمانی ئێکسپایەرەوە دەکەن و گیرفانی نەخۆشی بە دەسەڵات رووت دەکەنەوەو دەشیانکوژن بە پێدانی چارەسەرو دەرمانی خراپ و ئێکسپایەر.

شاعیر زۆر جوان لە دووکۆپلەی یەکەمدا ئەو بەرەواژووەمان بۆ نیگار دەکات و دوو پارادۆکسی زۆر جوان بەکاردەنێت، دایکێکی بە رەحم و بە ویژدان و درەختێکی گەوجەنەر: ئەمەیە بەرەندەو ئەولەویاتی رۆشنبیری راستەقینە لە دۆخێکی نالەباری ئاوهادا، ئەمەیە رۆڵی راستەقینەی مرۆڤی هەستیارو بەئەمەك و دادپەروەر، پێش ئەوەی مەرگی مادی و مەعنەوی هەمووان ببینێت دەیهەوێت لەو خنکانە رزگارمان بکات.

من دایکە ئەناسم

ئەبێ هەمووان بۆی بمرن و
بە کەس نامرێ ..
من دارێ ئەناسم
ئەبێ هەمووان بەر و سێبەر بن بۆی و
بەر و سێبەر بە کەس ناگرێ..

بەڵام لێرە بە دواوە شاعیر وادیارە چیتر خۆی ماندوو نەکردووە تا بە تەواوکردنی ئەو کۆپلەیە بەهەمان هەناسەی داهێنەرانەوە درێژە بە نووسینەوەی شیعرەکەی بدات، لەبەرئەمەیە دەبینین ئیتر گوتاری شیعر سادە دەبێتەوەو ڕەمزیشی تێدا نابینرێتەوە، یەکسەر مەبەستی خۆی دەردەخات و دێتە سەر شارو هەر وەك ئەوەی بە نموونە لە دیوەخانێکدا یان لە چایخانەیەکدا دانیشتبێت و قسە لەگەڵ هاوڕێیەکیدا بکات؛ زۆر راستییەکی سادەو حاشا هەڵنەگری پێدەڵێت کە هەمووان هەر لە گچکەوە تا گەورە، خوێندەوار تا نەخوێندەوار… ئەو راستییە دەزانن، ئەویش ئەوەیە (شار کەس بە کەسە)، ئەم راستییە لەو کاتەوە دەزانرێت کە ساڵی ۱۹۹۱ چۆن خەڵک سنگی خۆی خستە بەر گوللەو راپەڕینی دژی دەسەلاتێکی دیکتاتۆری کردو کەچی لەولاوە دوو حیزبی مێژوو ڕەش هاتن و خۆیان کرد بە ساحیبی هەموو شت و چەندان دیکتاتۆری بچووکیان قوتکردەوە، هەموو مەلەفداریی وشەی براکوژی و دزیی وتاڵان و کوشتن و زوڵمەکانیان بەخەبات نووسیەوە بەو مەبەستەی پشتاوپشتی میللەتی کورد قەرزاربار بکەن و شەرعییەت بە دزی و تاڵانی و کوشتن و ستەمەکانیان بدەن و بە ملیارەها دۆلار بدزن و بە داگیرکردنی هەموو سەر زەمین و بن زەمینەکانی کوردستان رازی نابن و دەڵێن تا هەتایە دەبێت ئەمە ئاغاتان بین و ئەوەش خزمەتکار، هەموو هۆکارەکانی راگەیاندن و داهاتەکان بۆ ئەو دروشمەیان تەرخان دەکەن و ئامادەن بە شەرمانە درۆ بکەن- درۆ بکەن- درۆ بکەن تا میللەت بگەوجێندرێت و بینایی لە دەست بدات، ئەو دەخە تەنیا بەو شۆڕشە دەگۆڕدرێت و نەوەکانی داهاتوو وەکو مرۆق دەتوانن بژین، کاتێك دوای نەوازاد بەندییەکان بکەوین و نەفرەت لە کوردکوژانی ناوخۆ بکەین، ئەوانەی هۆکاری راستەقینەی کاولکاریی و کارەساتە یەك لە دوای یەکەکانی گەلەکەمان بوون، شاعیر دەیەوێت ئەو خەڵکە لە خەوی بێئاگایی هۆشیار بکاتەوە، دەیەوێت هەمووان بە دادپەروەریی و یەکسانی وەکو میللەتێکی زیندوو بژین.

دووبارە بە گەڕانەوە سەبارەت زمانە شیعرییە بەکارهاتووەکە لێرەوە شاعیر ئارامی لەبەر دەبڕدرێت و راستەوخۆ دەست دەکات بە تەواکردنی شیعرەکە، ڕەنگە هۆکارە دەروونییەکەی ئەو خەم و زوڵمە

پەنگخواردووەی ناخی بێت، داخۆ چەندان ستەم و مەحرومکردن و سوکایەتی لە دەوروبەری خۆیدا بینیبێت و چەشتبێت تا ئاوها ناخی پەنگی رقی پیرۆز بخواتەوە؟

پاشتر و لە خاڵێکی گرنگدا ئەو تێبینییە دەردەبڕین کە ئەو بەو دوو کۆپلە جوانە وەکو سەرەتاو کردنەوەی شیعرەکە دەستی پێکرد، هەرچەندە کۆپلەکانی دواتر کەمتر شیعرین، بەڵام ئەمانە هەمووی وەکو (موبتەدا)یەك بوون، بۆمان هەیە بپرسین: ئەی کوا (خەبەر)ەکەیان ، وەك ئەوەی بڵێت: من دەڵێم.. ئیتر بۆ ئەوەی بزانین بۆ کوێ دەڕوات و دواتر چی لە بەسەر دێت، پاشان بەکارهێنانی مارو کەروێشك دوو خوازەی نا هاوتان، بۆ نموونە گەر بیگوتایە من جرجۆک ئەناسم ئەوا لەگەڵ کەروێشکدا دەهاتەوە، بەڵام مارو کەروێشك مەحاڵە لە شێوەدا نزیکییەك هەبێت لە نێوانیاندا، پاشان تێخوێنین بۆ گاگۆل گونجاوەو بەکاردێ نەك بۆ مار، بەڵکو مار دەبێت سەری پان بکرێتەوە، ئەگەرنا ئەوا گەر نیوەی بقرتێنیت سەر لەنوێ دروست دەبێتەوە مادام سەری وەکو خۆی زیندووە… دەستەواژەی (کەس لە گوێ کاڵتری پێ ناڵێ) بەڵێ بۆ هەڵوێستیی میللەت دەنوێنێت بەڵام بۆ هەمان شێوەی (شار کەس بە کەسە) تەماشا دەکرێت لە رووی بەهای ئەدەبییەوەو هەردووکیان وتەو قسەکردنی رۆژانەن، باشە ئەی شاعیری گرانقەدر من وەك خوێنەرێك بۆم هەیە بپرسم و بڵێم: گەر تۆ دەندەی تر زۆر دەناسیت زۆر گونجاوتربوو لێرەدا ماناو ئاکارە چەوت و چەوێڵەکانیان بکەیتە خوازەی شیعریی و بۆ رووی مەجازدا وەکو پێشنیارێك (بۆ نموونە) کەتایی بەسەرهاتەکەت تەواوکردایە، یان هەڵوێستی تەی رۆشنفکرت بکردایە بە قوفڵی تراژیدیەکان و خوێنەرت لەو خاڵەدا رابگرتایە تا بیری لێبکردایەتەوە، هەرچەندە بۆ داخەوە لەم ڕۆژگارەدا و پاش ئەوەی لە ماوەی ٢٩ ساڵی حوکمی جەهالەت و قەرەقوشدا هەوڵدراوەو هەوڵدەدرێت زۆربەی خەڵك نەفام بکرێت و لەمحاڵەدا زۆر ئەستەمە شیعرێك رایانچڵەکێنێت، زۆر زەحمەتە ئەو قەیشە کۆمەڵایەتییەو لادانانە بە شیعرێك راست بکرێتەوە، ئەوان گیانی نیشتیمانپەروەریان لەناو دڵی تاکەکاندا کوشت…شاعیر بەس پینووسەکەی بەدەستە، ئیتر هیچ دەزگایەکی زەبەلاحی ئیعلامی نییە کە ملیۆنەها دۆلاری دزراوی هاوڵاتی تیا سەرف دەکرێت مانگانە و نەك بەس بۆ سوودن بەڵکو خەڵك گەوج دەکەن، ئیتر شاعیر دەڵێت: تاکەی بەس.. با ببینین کە چۆن نەوزادەکان دڵی هەموو لەوبەبارەکان و ئەو خاوەن هەڵوێست و خامە بەدەستانە خۆش دەکەن کە هەموویان خەمناکانە گۆشەگیربوون یان گۆشەگیرکراون و هەر خۆیان دەخۆنەوە، شۆڕشی مەعریفەت، شۆڕشی ئینسان، شۆڕشی دادپەروەریمان پێویستە…

من شارێ ئەناسم
کەس بە کەس نییە و
هەر کەسەی بە میزاجی خۆی
ڕەوڕەوەی مێژوو لێ ئەخوڕێ ..
من مارێ ئەناسم ،
سەد ساڵە ڕۆڵی کەروێشک ئەبین□ □ و
لە گوڵ کاڵتری پێ ناڵێن
هیچ کەسێ تێی ناخوڕێ ..
دڕندەی تر زۆر ئەناسم
ک□ ل□ب□دا ناوتر□ ..